

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(93) 534 def.

Brussel, 27 oktober 1993

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN DE RAAD

tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een Lid-Staat waarvan zij de nationaliteit niet bezitten

(door de Commissie ingediend)

INHOUDSOPGAVE

TOELICHTING

- I. Algemene opmerkingen**
1. De omvang van het probleem
 2. De juridische situatie
 3. Voorgeschiedenis van het dossier
 4. Artikel 8 B, lid 2, van het Unieverdrag
 5. Subsidiariteit en proportionaliteit

II. Commentaar bij de artikelen

VOORSTEL VOOR EEN RICHTLIJN

Considerans

Hoofdstuk I : Algemeen

- Artikel 1 : Voorwerp van de richtlijn
- Artikel 2 : Definities
- Artikel 3 : Actief en passief kiesrecht
- Artikel 4 : Eén stem en één kandidaatstelling
 - Artikel 5 : Verblijf
 - Artikel 6 : Onverkiesbaarheid
 - Artikel 7 : Onbevoegdheid tot kiezen
 - Artikel 8 : Vrije keuze

Hoofdstuk II : De uitoefening van het actief en passief kiesrecht

- Artikel 9 : Uitoefening van het actief kiesrecht
- Artikel 10 : Uitoefening van het passief kiesrecht
 - Artikel 11 : Beroepsmogelijkheden
 - Artikel 12 : Informatieverstrekking
 - Artikel 13 : Uitwisseling van gegevens

Hoofdstuk III : Afwijkingen en overgangsbepalingen

- Artikel 14 : Afwijkingen
- Artikel 15 : Overgangsbepalingen
- Artikel 16 : Heronderzoek

Hoofdstuk IV : Slotbepalingen

- Artikel 17 : Omzetting
- Artikel 18 : De adressaten

TOELICHTING

1. Algemene opmerkingen

1. De omvang van het probleem

Voor de burgers van de Lid-Staten die gebruik hebben gemaakt van hun fundamentele vrijheid om zich naar een andere Lid-Staat te begeven en daar te verblijven, is het "Huis Europa" een aan den lijve ervaren realiteit geworden. Ongeveer 5 miljoen burgers van de Unie verblijven in een Lid-Staat waarvan zij geen onderdaan zijn.

Er zijn ongeveer 130.000 Belgen, 40.000 Denen, 290.000 Duitsers, 360.000 Grieken, 470.000 Spanjaarden, 300.000 Fransen, 630.000 Ieren, 1,2 miljoen Italianen, 11.000 Luxemburgers, 240.000 Nederlanders, 840.000 Portugezen en 400.000 Britten in andere Lid-Staten gevestigd. Het aantal Europese burgers die in een Lid-Staat verblijven waarvan zij geen onderdaan zijn, bedraagt ongeveer 541.000 in België, 27.000 in Denemarken, 1,3 miljoen in Duitsland, 50.000 in Griekenland, 240.000 in Spanje, 1,3 miljoen in Frankrijk, 62.000 in Ierland, 150.000 in Italië, 105.000 in Luxemburg, 163.000 in Nederland, 29.000 in Portugal en 880.000 in het Verenigd Koninkrijk⁽¹⁾.

De door het Gemeenschapsrecht gewaarborgde gelijkheid van behandeling ten opzichte van de eigen onderdanen is echter wat de uitoefening van de politieke rechten betreft nog steeds niet verwezenlijkt.

2. De juridische situatie

Nu sinds 1976 de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen worden verkozen, hetgeen een belangrijke etappe in de geleidelijke overgang naar een Europa van de burgers op democratische grondslag markeert, rijst de vraag hoe ervoor kan worden gezorgd dat alle burgers van de Unie en met name die welke in een Lid-Staat verblijven waarvan zij niet de nationaliteit bezitten, daadwerkelijk hun kiesrecht bij deze verkiezingen kunnen uitoefenen. De Akte van 20 september 1976 betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen⁽²⁾ zegt niet aan welke voorwaarden men moet voldoen om kiesgerechtigd en verkiesbaar te zijn, en verwijst in dit verband in artikel 7, lid 2, naar de nationale bepalingen van de Lid-Staten. Artikel 8 van de Akte, de enige bepaling die rechtstreeks op het kiesrecht betrekking heeft, stelt alleen dat niemand meer dan eenmaal zijn stem mag uitbrengen.

Een en ander heeft tot gevolg dat de verschillende Lid-Staten anders te werk gaan om te waarborgen dat elke burger daadwerkelijk aan de verkiezingen voor het Europees Parlement kan deelnemen :

(1) Zie EUROSTAT, Demografische statistieken 1992.

(2) PB L 278 van 8.10.1976. Het Besluit van 1 februari 1993 tot wijziging van de Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen (PB L 33 van 9.2.1993, blz. 15) betreft niet de artikelen 7 en 8.

a) Het actief kiesrecht

Alle Lid-Staten behalve Ierland hebben in wezen gekozen voor handhaving van het actief kiesrecht van hun onderdanen die in het buitenland zijn gevestigd. Sommige Lid-Staten (Denemarken, Nederland en Portugal) kennen daarbij het kiesrecht uitsluitend toe aan hun onderdanen die in een andere Lid-Staat verblijven.

In Duitsland zijn alle onderdanen die in een andere Lid-Staat wonen, en die welke sedert ten hoogste tien jaar in een derde land verblijven, kiesgerechtigd. Het Verenigd Koninkrijk kent het kiesrecht ook toe aan Britse burgers die sedert minder dan 20 jaar het land hebben verlaten.

In andere Lid-Staten (België, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Italië en Luxemburg) behouden de onderdanen hun kiesrecht, zelfs wanneer zij buiten de Gemeenschap verblijven.

In vier Lid-Staten (België, Ierland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk) kunnen onder bepaalde voorwaarden ook verblijfhouders uit andere Lid-Staten stemmen. In Ierland moeten deze Europese burgers wat het actief kiesrecht betreft aan dezelfde voorwaarden voldoen als de eigen onderdanen; Ierse onderdanen die hetzij in een andere Lid-Staat, hetzij in een derde land verblijven, hebben evenwel geen kiesrecht.

In Nederland wordt het kiesrecht toegekend aan verblijfhouders die de nationaliteit van een andere Lid-Staat bezitten, tenzij zij in hun Lid-Staat van herkomst hun kiesrecht behouden.

in België kunnen die onderdanen van andere Lid-Staten stemmen welke sedert ten minste drie jaar in het bevolkingsregister zijn ingeschreven en ingevolge hun verblijf in België hun kiesrecht in hun Lid-Staat van herkomst hebben verloren. Voorts hebben in het Verenigd Koninkrijk alle Ierse onderdanen en alle burgers van het Commonwealth kiesrecht.

b) Het passief kiesrecht

In tien Lid-Staten is het passief kiesrecht voorbehouden aan de eigen onderdanen, met inbegrip van die welke in een andere Lid-Staat of een derde land verblijven. In Duitsland zijn enkel die onderdanen verkiesbaar welke sedert ten minste een jaar de Duitse nationaliteit bezitten. In het Verenigd Koninkrijk zijn Britse burgers, burgers van de Republiek Ierland en burgers van andere landen van het Commonwealth verkiesbaar. In Italië zijn onderdanen van de andere Lid-Staten verkiesbaar, ook al verblijven zij niet in Italië.

c) Het verlies van kiesrecht

De regels van de Lid-Staten op het gebied van de onbevoegdheid tot kiezen en de onverkiesbaarheid lopen sterk uiteen en weerspiegelen de verschillende juridische tradities.

aa) De onbevoegdheid tot kiezen

Aan de kiezers kan het actief kiesrecht bij individuele beslissing worden ontnomen om verschillende redenen :

In tien Lid-Staten kan de onbevoegdheid tot kiezen voortvloeien uit een strafrechtelijke veroordeling. Denemarken en Ierland maken hierop echter een uitzondering. In Ierland moet elke wettelijk in een strafinrichting geplaatste

persoon ingeschreven zijn op de kiezerslijst van de plaats waar hij zou verblijven indien hij zich niet in hechtenis zou bevinden. Aangezien zij het actief kiesrecht behouden, kunnen de gevangenen dit recht uitoefenen indien zij op de verkiezingsdag in vrijheid zijn. In Denemarken bestaat momenteel geen enkele rechtsgrond om kiezers het actief kiesrecht te ontnemen wegens een strafrechtelijke veroordeling.

Bovendien worden de morele onwaardigheid en de veroordeling wegens "corrupt or illegal practice" in het Verenigd Koninkrijk beschouwd als een grond voor onbevoegdheid tot kiezen.

In tien Lid-Staten wordt het actief kiesrecht ontnomen aan de onder voogdij of onder curatele staande meerderjarigen of aan de personen die daadwerkelijk aan een geestesziekte lijden. Enkel Italië maakt op deze regel een uitzondering. In het Verenigd Koninkrijk kan die onbevoegdheid voortvloeien uit het feit dat de geesteszieken die in psychiatrische instellingen verblijven, worden geacht geen verblijfplaats te hebben. In Ierland is de situatie van personen die in psychiatrische inrichtingen verblijven over het algemeen vergelijkbaar met die van gevangenen. In Denemarken wordt het kiesrecht echter uitsluitend ontnomen aan personen die op wettelijke wijze onbevoegd verklaard zijn.

De met betrekking tot de onbevoegdheid tot kiezen genomen beslissingen zijn in de Lid-Staten van verschillend belang :

De kiezer die strafrechtelijk is veroordeeld kan zijn actief kiesrecht verliezen, hetzij automatisch krachtens de wet, hetzij door een afzonderlijke beslissing van de rechter. In België, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Portugal is de onbevoegdheid tot kiezen een automatisch gevolg van de veroordeling wegens bepaalde misdrijven. In het Verenigd Koninkrijk vloeit de onbevoegdheid tot kiezen automatisch voort uit de veroordeling tot een gevangenisstraf. In Duitsland daarentegen en, in bepaalde gevallen, in Spanje, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en Portugal is een specifieke beslissing van de rechter noodzakelijk. In Ierland vloeit de onbevoegdheid tot kiezen in feite voort uit de omstandigheid dat de kiezer in een penitentiaire instelling verblijft en daardoor geen "gewone verblijfplaats" heeft. Daarnaast kan een indeling worden gemaakt van de nationale regelingen op grond van de argumenten die het verlies van het actief kiesrecht rechtvaardigen. In een aantal Lid-Staten (België, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en het Verenigd Koninkrijk) houdt de onbevoegdheid tot kiezen in principe verband met de veroordeling tot bepaalde minimumstraffen of voor bepaalde soorten misdrijven (misdaden). In andere Lid-Staten (Duitsland, Griekenland, Portugal) is het verlies van het kiesrecht in beginsel beperkt tot de in de wet genoemde misdrijven. In Frankrijk en Nederland noemt de wet bij wijze van uitzondering bepaalde artikelen van het strafwetboek waarvan de overtreding het verlies van het actief kiesrecht kan rechtvaardigen. In Spanje behoort de beslissing betreffende de onbevoegdheid tot kiezen tot de uitsluitende discretionaire bevoegdheid van de rechter. In bepaalde gevallen beschikken ook de Franse, Luxemburgse, Nederlandse en Portugese rechters over dergelijke bevoegdheden.

De onder voogdij- of onder curatelestelling alsmede de internering van een geesteszieke brengt in beginsel automatisch de onbevoegdheid tot kiezen met zich mee. In het Verenigd Koninkrijk worden de geïnterneerde geesteszieken geacht zonder verblijfplaats te zijn. In Denemarken leidt de opname in een psychiatrische inrichting niet tot verlies van het kiesrecht. In Spanje en Portugal moet de onbevoegdheid tot kiezen uitdrukkelijk worden bevolen. In Italië hebben de meerderjarigen die onder voogdij staan of onder curatele zijn

geplaatst, het kiesrecht, aangezien de Italiaanse wetgever de vroegere door de grondwet toegestane beperkingen heeft opgeheven. In het Verenigd Koninkrijk kunnen de geesteszieken het kiesrecht opeisen in "lucida intervalla".

In alle Lid-Statens is het de rechter die de strafrechtelijke veroordelingen uitspreekt. De beslissingen in verband met voogdij of curatele of inzake internering worden daarentegen soms door administratieve autoriteiten genomen.

Wat het belang van buitenlandse beslissingen betreft, lijkt het erop dat de strafrechtelijke veroordelingen door een buitenlandse rechterlijke instantie in beginsel niet kunnen leiden tot de onbevoegdheid tot kiezen in de Lid-Staat van oorsprong. Op die regel maakt echter het Verenigd Koninkrijk een uitzondering: naar Brits recht is het enkel van belang of de betrokken persoon daadwerkelijk in hechtenis is of moet zijn en niet de vraag of deze door een nationale rechter of door een buitenlandse rechter is veroordeeld.

In zoverre de buitenlandse rechterlijke beslissingen op het gebied van het burgerlijk recht uitvoerbaar zijn, kunnen die beslissingen overeenkomstig de regels van het internationaal privaatrecht de onbevoegdheid tot kiezen met zich meebrengen in Duitsland en in Griekenland en, in bepaalde gevallen, in België en in Frankrijk. In Nederland kan een kiezer het actief kiesrecht slechts worden ontnomen door een beslissing van een Nederlandse rechter.

bb) De onverkiesbaarheid

Wat betreft de algemene benadering moet onderscheid worden gemaakt tussen drie soorten regelingen inzake onverkiesbaarheid:

In België, Italië en Nederland zijn de gronden die de onverkiesbaarheid kunnen rechtvaardigen identiek aan die waarop de onbevoegdheid tot kiezen is gebaseerd. Andere Lid-Statens (Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Luxemburg) passen weliswaar dezelfde gronden toe als inzake de bevoegdheid tot kiezen, maar zij voegen daar voor de onverkiesbaarheid specifieke gronden aan toe.

Weer andere Lid-Statens (Griekenland, Spanje, Ierland, Portugal, Verenigd Koninkrijk) omschrijven de gronden voor de onverkiesbaarheid afzonderlijk van de gronden die worden toegepast inzake de onbevoegdheid tot kiezen. In Ierland zijn strafrechtelijk veroordeelde personen slechts onverkiesbaar in de periode waarin zij een door een Ierse rechter uitgesproken gevangenisstraf van meer dan zes maanden ondergaan.

Ten gronde moet worden onderscheiden tussen twee soorten oplossingen: Bepaalde strafrechtelijke veroordelingen kunnen de onverkiesbaarheid tot gevolg hebben in België, Duitsland, Griekenland, Spanje, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, en het Verenigd Koninkrijk.

Volgens de Duitse, Ierse, Italiaanse en Britse wetgeving zijn in principe onverkiesbaar de personen die failliet zijn verklaard of die om andere redenen onwaardig worden geacht om hun electorale taak op zich te nemen. In Denemarken is een persoon niet-verkiesbaar indien deze veroordeeld is voor daden die hem naar algemene opvatting onwaardig maken om zitting te nemen in het Europees Parlement (of in het Folketing). Het Folketing kan na de stemming de onverkiesbaarheid wegens veroordeling uitspreken. Op de onverkiesbaarheid kan nooit een beroep worden gedaan om een persoon te verhinderen zich kandidaat te stellen voor de verkiezingen.

d) De uitoefening van het actief en passief kiesrecht

In alle Lid-Staten moeten de burgers voor de verkiezingsdag voldoen aan bepaalde formele voorwaarden om hun actief en passief kiesrecht in een bepaalde plaats of district bij een gegeven verkiezing uit te kunnen oefenen.

aa) De uitoefening van het actief kiesrecht

Om het actief kiesrecht uit te kunnen oefenen moeten de kiezers doorgaans voorkomen op een op het niveau van de kieskring of de gemeente van stemming opgestelde kiezerslijst. Wat de wijze van inschrijving op deze lijst betreft, moet in beginsel onderscheid worden gemaakt tussen vier verschillende soorten regels : terwijl Frankrijk en Griekenland het beginsel van inschrijving op individueel verzoek toepassen, worden de kiezers in Italië en in Spanje ambtshalve geregistreerd. In de overige Lid-Staten, met uitzondering van Portugal, worden de kiezers doorgaans ambtshalve ingeschreven op de kiezerslijsten, en worden bepaalde categorieën personen bij wijze van uitzondering op verzoek ingeschreven. In Portugal, waar doorgaans het beginsel van inschrijving op individueel verzoek wordt toegepast, moet de overheid ambtshalve alle haar bekende kiezers op de kiezerslijst opnemen.

In bepaalde Lid-Staten waar inschrijving ambtshalve geschiedt (België, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Spanje, Italië, Luxemburg, Nederland), wordt de kiezerslijst gewoonlijk opgesteld op basis van de gegevens uit een ander openbaar register, met name het bevolkingsregister of het register betreffende de burgerlijke staat. Daarentegen worden in het Verenigd Koninkrijk en in Ierland de kiezers ambtshalve ingeschreven op basis van alle bruikbare inlichtingen, die door de "registration officer" met name worden verkregen uit een onder gezinshoofden gehouden enquête. Het spreekt vanzelf dat de kiezers in de Lid-Staten waar inschrijving plaatsvindt op individueel verzoek, aan de bevoegde autoriteit bij de indiening van dit verzoek alle noodzakelijke inlichtingen en bewijzen moeten verstrekken.

In bepaalde Lid-Staten (Denemarken, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Portugal, Verenigd Koninkrijk) worden de kiezerslijsten periodiek herzien. In het merendeel van deze Lid-Staten gebeurt dit eens per jaar, in Italië worden de kiezerslijsten tweemaal per jaar bijgewerkt. In België, in Duitsland en in Nederland worden de kiezerslijsten voor elke verkiezing opnieuw opgesteld.

In het merendeel van de Lid-Staten moet de kiezerslijst openbaar worden gemaakt voordat deze definitief wordt vastgesteld. België en Nederland vormen echter een uitzondering op deze regel : in deze Lid-Staten hebben de kiezers recht op informatie, ongeacht of zij al dan niet op de kiezerslijst voorkomen.

In geval van weigering van inschrijving kunnen de kiezers in alle Lid-Staten beroep instellen. Voordat zij zich tot de rechter wenden, moeten de kiezers in bepaalde Lid-Staten (België, Denemarken, Duitsland, Spanje, Italië, Ierland, Luxemburg, Nederland, Portugal, Verenigd Koninkrijk) eerst administratief beroep instellen.

bb) De uitoefening van het passief kiesrecht

Bij de inschrijving als kandidaat moet de verkiesbare persoon de overheid doorgaans een bepaald aantal inlichtingen en bewijzen met betrekking tot zijn individuele situatie overleggen.

3. Voorgeschiedenis van het dossier

Het Europees Parlement stelde in 1960 in zijn ontwerp-Conventie nopens de verkiezing van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen⁽³⁾ voor dat de Lid-Staten het kiesrecht zouden toekennen aan hun onderdanen die in een andere Lid-Staat verblijven; wanneer ook de Lid-Staat van verblijf aan deze personen het kiesrecht toekent, zouden zij slechts éénmaal hun stem mogen uitbrengen.

Dit ontwerp, dat door de Raad niet gunstig werd onthaald, werd door het Europees Parlement in 1975 vervangen door een nieuw ontwerp waarin het actief en passief kiesrecht van Europese burgers die in een Lid-Staat verblijven waarvan zij geen onderdaan zijn, echter niet ter sprake kwam. De Raad heeft zich bij het opstellen van de Akte van 20 september 1976 betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen grotendeels op dit onderwerp gebaseerd.

In 1977 beval het Europees Parlement in zijn resolutie over het kiesrecht bij de rechtstreekse verkiezingen⁽⁴⁾ de Lid-Staten aan ervoor zorg te dragen dat hun burgers die in een andere Lid-Staat verblijven, hun stem kunnen uitbrengen bij de rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement, alsook de nodige maatregelen te treffen en elkaar bijstand te verlenen om deze burgers in de gelegenheid te stellen hun stem uit te brengen in het land waar zij zich op het ogenblik van de verkiezingen bevinden ("vote in loco"). Op basis van de in het voorjaar van 1977 aangevangen werkzaamheden nam de Raad in februari 1978 een verslag betreffende het stemmen in loco en met name de praktische verwezenlijking ervan aan.

In 1982 stelde het Europees Parlement in zijn ontwerp-Akte tot aanneming van een aantal bepalingen van een uniforme verkiezingsprocedure voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement⁽⁵⁾ de Lid-Staten voor hun onderdanen het actief kiesrecht toe te kennen, ongeacht hun woonplaats, mits deze zich in een andere Lid-Staat bevindt, en de nodige maatregelen te nemen om hen in staat te stellen hun kiesrecht zonder moeilijkheden uit te oefenen in het land waarvan zij de nationaliteit bezitten. Voorts stelde het Parlement de Lid-Staten voor het passief kiesrecht toe te kennen aan hun onderdanen, ongeacht hun woonplaats, en aan onderdanen van andere Lid-Staten die ten minste vijf jaar op hun grondgebied woonachtig zijn. De Raad schortte na een grondige bespreking van dit ontwerp in 1983 de behandeling ervan op.

In 1988 verklaarde het Europees Parlement in zijn schriftelijke verklaring van 16 september⁽⁶⁾ plechtig dat de Gemeenschappen met ingang van de verkiezingen in juni 1989 het beginsel dienden goed te keuren en toe te passen volgens hetwelk elke onderdaan van de Lid-Staten gerechtigd is zich kandidaat te stellen voor de verkiezingen voor het Europees Parlement in alle en elk van de Lid-Staten.

(3) PB 834 van 2.6.1960, artikel 11

(4) PB C 163/39 van 11.6.1977

(5) PB C 87/61 van 5.4.1982

(6) PB C 262/222 van 10.10.1988

In 1990 stelde Spanje in het vooruitzicht van de Intergouvernementele Conferentie over de Politieke Unie de andere Lid-Staten voor in het toekomstige Verdrag bepalingen op te nemen inzake het Europese burgerschap en met name inzake het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de Lid-Staat van verblijf.

Ook in de slotverklaring van de Conferentie van de Parlementen van de Europese Gemeenschap (Rome, 27-30 november 1990) werd gevraagd dat de Intergouvernementele Conferentie in overweging zou nemen aan de Europese burgers het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de Lid-Staat van verblijf toe te kennen.

De Europese Raad onthaalde tijdens zijn vergadering te Rome op 14 en 15 december 1990 het Spaanse initiatief gunstig en nodigde de Intergouvernementele Conferentie uit onder meer te onderzoeken in welke mate bepaalde burgerlijke rechten, met name het recht om aan de verkiezingen voor het Europees Parlement deel te nemen, in het Verdrag zouden kunnen worden neergelegd.

In 1991 bekrachtigde het Europees Parlement zijn standpunt ter zake in zijn resoluties over het burgerschap van de Unie⁽⁷⁾ en over de uitgangspunten in verband met het ontwerp voor een uniforme verkiezingsprocedure⁽⁸⁾.

Het Verdrag betreffende de Europese Unie, waarbij het burgerschap van de Unie wordt ingevoerd, garandeert deze burgers in artikel 8 B, lid 2, het recht om deel te nemen aan de Europese verkiezingen in de Lid-Staat waar zij verblijven maar waarvan zij niet de nationaliteit bezitten. De in artikel 8 B, lid 2, opgenomen tijdslimiet is door de Intergouvernementele Conferentie vastgesteld in de veronderstelling dat dit Verdrag begin 1993 in werking zou treden. In politiek opzicht heeft de termijn van 31 december 1993 tot doel dat de door de Raad vast te stellen modaliteiten reeds van toepassing zouden zijn bij de vierde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement in 1994, waardoor de burgers van de Unie in staat zouden zijn om deze nieuwe rechten voor het eerst uit te oefenen en zich bewust te worden van deze Europese Unie.

Nog voor de inwerkingtreding van dit Verdrag heeft de Commissie op verzoek van de Raad en het Parlement tijdens haar bijeenkomst op 23 juni 1993 het voorstel goedgekeurd voor een richtlijn van de Raad tot vaststelling van de wijze van uitoefening in de Lid-Staat van verblijf van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement (SEC(93)1021 def.). Overeenkomstig het besluit van de Commissie is dit werkdocument overgelegd aan de Raad en aan het Europees Parlement. Op basis hiervan zijn de Raad en het Europees Parlement tussen de maanden juli en oktober 1993 begonnen met informele werkzaamheden betreffende de uitvoering van artikel 8 B, lid 2, van dit Verdrag, ten einde ervoor te zorgen dat de burgers van de Unie bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 1994 daadwerkelijk hun actief en passief kiesrecht kunnen uitoefenen in de Lid-Staten waar zij als niet-onderdaan verblijven. In het onderhavige voorstel voor een richtlijn zijn deze voorbereidende werkzaamheden van de Raad en het Europees Parlement in aanmerking genomen.

(7) Resolutie van 14.6.1991, PB C 183/473 van 15.7.1991; resolutie van 21.11.1991, PB C 326/205 van 16.12.1991

(8) Resolutie van 10.10.1991, PB C 280/141 van 28.10.1991

4. Artikel 8 B, lid 2, van het Unieverdrag

Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd bij titel II van het Verdrag betreffende de Europese Unie, bepaalt in artikel 8 B, lid 2, dat iedere burger van de Unie het actief en passief kiesrecht heeft in de Lid-Staat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die Staat, en dat de Raad na raadpleging van het Europees Parlement vóór 31 december 1993 de wijze van uitoefening van dit recht vaststelt.

a) Artikel 8 B, lid 2, van het Unieverdrag strekt ertoe te waarborgen dat alle burgers van de Unie daadwerkelijk hun actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement kunnen uitoefenen, de democratische legitimiteit van het Europees Parlement nog te versterken en aldus het vaak aan de Gemeenschap verweten democratisch deficit te verminderen. Bovendien zullen de burgers van de Unie dank zij deze rechten gezamenlijk hun gevoel van betrokkenheid bij de opbouw van Europa tot uiting kunnen brengen, ieder met behoud van zijn eigen nationale identiteit.

Bijgevolg moet met betrekking tot het recht om als kiezer en als kandidaat aan de verkiezingen voor het Europees Parlement deel te nemen, de grootst mogelijke vrijheid voor de burgers van de Unie worden betracht en mogen aan de uitoefening van dit recht geen andere voorwaarden worden verbonden dan strikt noodzakelijk is.

b) Aangezien artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag ertoe strekt het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement te waarborgen in de Lid-Staat van verblijf, zonder deze in plaats te stellen van het actief en passief kiesrecht in de Lid-Staat waarvan de Europese burger onderdaan is, is het van belang de keuzevrijheid te respecteren van de burgers van de Unie met betrekking tot de Lid-Staat waar zij dit recht uitoefenen. Anderzijds moet ervoor worden gezorgd dat er geen misbruik van deze vrijheid wordt gemaakt door een dubbele stem of een dubbele kandidaatstelling.

c) Artikel 8 B, lid 2, van het Unieverdrag, dat niet het terrein van artikel 138, lid 3, van dit Verdrag - vaststelling van een eenvormige verkiezingsprocedure - betreft, noch aan de verscheidenheid van de kiesstelsels van de Lid-Staten raakt, beoogt geen algehele harmonisatie van de nationale wetgeving ter zake, maar wil enkel en alleen de nationaliteitsvoorwaarden opheffen die in de meeste Lid-Staten de burgers van de Unie belet bij de verkiezingen voor het Europees Parlement hun actief en passief kiesrecht uit te oefenen in de Lid-Staat waar zij als niet-onderdaan verblijven. Te dien einde zullen op basis van het gelijkheidsbeginsel en het non-discriminatiebeginsel voor deze burgers dezelfde voorwaarden gelden als voor de nationale kiezers. De aan het beginsel van gelijkheid van onderdanen en niet-onderdanen verschuldigde eerbied impliceert dat niet meer in de kieswetten van de Lid-Staten moet worden ingegrepen dan absoluut noodzakelijk is. De richtlijn leent zich het beste hiertoe qua vorm en laat de rol van de nationale parlementen het beste tot zijn recht komen.

d) Deze richtlijn, die gebaseerd is op artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag, kan slechts tot doel hebben om, onverminderd artikel 138, lid 3 van het Verdrag en de uitvoeringsbepalingen van dit artikel, de wijzen van uitoefening door de burgers van de Unie van hun actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de Lid-Staat waar zij als niet-onderdaan verblijven,

vast te stellen. Daarom worden in deze richtlijn de aan de in artikel 138, lid 3, van het Verdrag bedoelde vaststelling van een eenvormige verkiezingsprocedure verbonden vraagstukken buiten beschouwing gelaten⁽⁹⁾. In dit verband dient te worden opgemerkt dat de verschillen tussen de vastgestelde procedures aanzienlijk zijn : een met eenparigheid van stemmen genomen besluit van de Raad op voorstel van de Commissie volgens artikel 8 B, lid 2; initiatief van het Europees Parlement, besluit met eenparigheid van stemmen van de Raad, uitvoering door de Lid-Staten overeenkomstig hun respectievelijke grondwetten volgens artikel 138, lid 3.

5. Subsidiariteit en proportionaliteit

Op grond van de uitsluitende bevoegdheid van de Gemeenschap strekt het onderhavige voorstel voor een richtlijn ertoe op een zo kort mogelijke termijn te voldoen aan de verplichtingen die voor de Commissie voortvloeien uit artikel 8 B, lid 2, tweede alinea. Met het oog op de subsidiariteit en de proportionaliteit stelt de Commissie voor de in artikel 8 B, lid 2, tweede alinea, bedoelde wijzen van uitvoering vast te stellen in de vorm van een richtlijn en de inhoud van deze richtlijn te beperken tot hetgeen strikt noodzakelijk is voor het bereiken van de in artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag vervatte doelstelling.

II. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1 : Voorwerp van de richtlijn

In artikel 1 is de werkingssfeer van deze richtlijn vastgesteld door de verduidelijking van het voorwerp van artikel 8 B, lid 2, van het Unieverdrag :

1. In het eerste lid is bepaald dat deze richtlijn slechts betrekking heeft de op de burgers van de Unie die in een Lid-Staat verblijven waarvan zij de nationaliteit niet bezitten, alsmede op de uitoefening van hun actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen van de vertegenwoordigers van deze Staat voor het Europees Parlement. Derhalve is zij niet gericht op een algemene harmonisering van de kiesstelsels van de Lid-Staten. Daaruit vloeit voort dat deze richtlijn inzonderheid niets afdoet aan de bepalingen van elke Lid-Staat betreffende het actief en passief kiesrecht hetzij van de onderdanen in hun Lid-Staat van herkomst, bij voorbeeld de Fransen in Frankrijk of de Britse burgers in het Verenigd Koninkrijk, hetzij van de burgers van de Unie die geen onderdaan zijn noch verblijf houden in de Lid-Staat waar het actief of passief kiesrecht wordt uitgeoefend, bij voorbeeld een Fransman die in Frankrijk verblijft en zich kandidaat stelt in Italië. Hetzelfde geldt ten aanzien van het actief en passief kiesrecht van personen die geen burgers zijn van de Unie, bij voorbeeld de onderdanen van de onafhankelijke landen van het Commonwealth die in het Verenigd Koninkrijk verblijven.

(9) De verkiezingsprocedure heeft vooral betrekking op de wijze van stemmen, de voorbereidende werkzaamheden, met name de opstelling van de lijsten van kandidaten, het uitbrengen van de stemmen, de vaststelling van de verkiezingsdag en de methode voor het tellen van de stemmen. Het actief en passief kiesrecht heeft daarentegen slechts betrekking op de voor de hoedanigheid van kiezer of kandidaat vereiste voorwaarden, met name het burgerschap, de minimumleeftijd, en de onbevoegdheid om te kiezen, alsmede op de voorwaarden voor het daadwerkelijk uitoefenen van deze rechten bij een bepaalde verkiezing (bij voorbeeld de inschrijving op de kiezerslijst van een bepaalde kieskring).

2. In lid 2 is vastgesteld dat deze richtlijn de bepalingen van elke Lid-Staat betreffende het actief en passief kiesrecht van zijn onderdanen bij de verkiezing van de vertegenwoordigers van deze Staat voor het Europees Parlement, onverlet laat, zelfs indien deze onderdanen buiten het kiesgebied van deze Staat verblijven.

Aangezien artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de Lid-Staat van verblijf waarborgt zonder dat dit echter in de plaats wordt gesteld van het actief en passief kiesrecht in de Lid-Staat waarvan de burger onderdaan is, beoogt lid 2 tevens het garanderen van de vrije keuze van de burger van de Unie ten aanzien van de Lid-Staat waar hij aan de Europese verkiezingen wenst deel te nemen op voorwaarde dat de betrokken rechten in de Lid-Staat van oorsprong gehandhaafd zijn.

Artikel 2 : Definities

1. Ten einde de samenhang met de Akte van 20 september 1976 met betrekking tot de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen te verzekeren, is in artikel 2, lid 1, de in artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag gebruikte begrip "verkiezingen voor het Europees Parlement" gedefinieerd onder verwijzing naar artikel 1 van de genoemde akte.

2. Met het oog op de samenhang met de territoriale werkingssfeer van de Akte van 20 september 1976 welke in artikel 2 en artikel 15, lid 2, en de bijlagen ervan is vastgesteld, moet het kiesgebied worden gedefinieerd onder verwijzing naar deze akte en de daarop gebaseerde bepalingen van de Lid-Staten. Derhalve kan de vraag of een bepaald gedeelte van het grondgebied van een Lid-Staat of een land of gebied overzee dat door een Lid-Staat wordt bestuurd, al dan niet deel uitmaakt van het kiesgebied uitsluitend beantwoord worden op grond van de Akte van 20 september 1976 en de daarop gebaseerde bepalingen van elke Lid-Staat.

3. De definitie van het begrip Lid-Staat van verblijf in artikel 2, lid 3, is gebaseerd op artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag. De definitie van het begrip Lid-Staat van herkomst in lid 4 berust daarentegen op het nationaliteitscriterium.

4. De definities van de begrippen communautair kiezer en communautair verkiesbaar persoon in de leden 5 en 6 refereren in wezen aan artikel 3 van de richtlijn.

5. Bij het definiëren van de kiezerslijst in artikel 2, lid 7, is ernaar gestreefd rekening te houden met de verschillende soorten officiële kiezersregisters die op het ogenblik in de Lid-Staten bestaan, ongeacht volgens welke methode ze zijn opgesteld (inschrijving van rechtswege of op individueel verzoek) en bijgewerkt (al dan niet permanent, via periodieke herziening of vaststelling vóór elke verkiezing) en is geenszins de wijziging ervan beoogd. Deze definitie behelst tevens de bijzondere situatie in bepaalde Lid-Staten waar de hoedanigheid van kiezer in het bevolkingsregister is vermeld zonder dat een specifieke kiezerslijst wordt opgesteld. Bovendien sluit artikel 2, lid 7, niet uit dat de kiezerslijst volgens bepaalde categorieën kiezers wordt ingedeeld.

6. Aangezien de datum waarop de kiezers en verkiesbare personen aan de voorwaarden inzake het actief en passief kiesrecht moeten voldoen, niet in alle Lid-Staten dezelfde is, wordt in artikel 2, lid 8, dat geen harmonisatiebepaling is, het begrip referentiedag geïntroduceerd, dat wordt gedefinieerd onder verwijzing naar het recht van de Lid-Staat van verblijf. Aangezien het geen onderlinge aanpassing van de kiesstelsels van de Lid-Staten betreft, behelst de definitie tevens de specifieke situatie in bepaalde Lid-Staten waar meerdere referentiedagen zijn vastgesteld.

7. De definitie van het begrip formele verklaring in artikel 2, lid 9, betreft de verschillende soorten verklaringen die op het ogenblik in de Lid-Staten bestaan, maar is geenszins gericht op het met elkaar in overeenstemming brengen van de desbetreffende regels van de Lid-Staten. Zoals de "statutory declaration" van het Britse recht of de "Eidesstattliche Versicherung" (verklaring onder ede) van het Duitse recht. Volgens deze definitie komt het er in de eerste plaats op aan dat de verklaring bij de in de artikelen 9 en 10 van de richtlijn bedoelde bevoegde autoriteiten kan worden ingediend. Bovendien moet het een verklaring betreffen op de onjuistheid waarvan overeenkomstig het recht van de Lid-Staat van verblijf sancties zijn gesteld. De Lid-Staten zullen bij het omzetten van de richtlijn de vorm van de verklaring nader moeten bepalen.

Artikel 3 : Actief en passief kiesrecht

In artikel 3 is binnen het kader van artikel 8 B, lid 2, eerste alinea, van het Verdrag bepaald onder welke voorwaarden iemand in de Lid-Staat van verblijf het actief en passief kiesrecht bezit. De dag waarop aan de voorwaarden moet zijn voldaan om kiesgerechtigd of verkiesbaar te zijn, kan naargelang van de wetgeving van de Lid-Staat van verblijf de stemdag of een andere referentiedag zijn. De vraag of ten aanzien van het actief en het passief kiesrecht gelijke referentiedagen worden gehanteerd, hangt vanzelfsprekend af van de bepalingen van elke Lid-Staat.

1. Aangezien het begrip burgerschap van de Unie in artikel 8, lid 1, tweede alinea van het Verdrag is gedefinieerd en deze definitie in de aan het Verdrag betreffende de Europese Unie gehechte verklaring betreffende de nationaliteit van een Lid-Staat is geëxpliciteerd, verwijst artikel 3, onder a) zonder meer naar artikel 8, lid 1, tweede alinea, van het Verdrag. Aldus wordt er in artikel 3 rekening mee gehouden dat inzake de regels betreffende de verwerving en het bezit van de nationaliteit van een Lid-Staat niet het Verdrag maar het nationale recht van de betrokken Lid-Staat toepasselijk is. Daaruit volgt meer bepaald dat ten aanzien van de vaststelling van de nationaliteit van personen die afkomstig zijn uit landen en gebieden overzee (LGO) in de zin van artikel 227, lid 3, van het Verdrag, uitsluitend de wetgeving van de Lid-Staat die met de bedoelde LGO bijzondere banden onderhoudt, toepasselijk is. Derhalve hebben de uit LGO afkomstige personen die overeenkomstig de wetgeving van een Lid-Staat de nationaliteit van deze Lid-Staat hebben en in een andere Lid-Staat verblijven, aldaar het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement. Het komt elke Lid-Staat toe aan te geven welke personen als zijn onderdanen moeten worden beschouwd, indien zulks nodig is met het oog op de toepassing van de richtlijn.

Deze richtlijn regelt daarentegen niet de situatie van uit LGO afkomstige personen die niet de nationaliteit hebben van een Lid-Staat noch van de personen die verblijven in de besturende Lid-Staat zelfs indien zij de nationaliteit ervan zouden bezitten. Deze bepaling is immers slechts gericht op de uitoefening van het actief en passief kiesrecht in een Lid-Staat waarvan men geen onderdaan is.

2. In artikel 3, onder b), wordt binnen het kader van artikel 8 B, lid 2, eerste alinea, van het Verdrag, toepassing gemaakt van het beginsel van gelijkheid van nationale en communautaire kiezers alsook van het beginsel dat zo weinig mogelijk in de kiesstelsels van de Lid-Staten moet worden ingegrepen. Volgens deze stelsels hebben de overige voorwaarden om kiezer en verkiesbaar persoon te zijn met name betrekking op de kiesgerechtigde leeftijd en het verblijf.

De voorwaarde inzake het verblijf in de Lid-Staat waar wordt gestemd, vormt naast die inzake het burgerschap van de Unie het tweede kernelement van het in artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag gewaarborgde recht. Deze voorwaarde doet het verband uitkomen met het in artikel 8 A van dit Verdrag toegekende recht van vrij verkeer en van verblijf. Hoewel het begrip verblijf in tegenstelling tot het begrip burgerschap niet in het Verdrag zelf nader is omschreven, is het geenszins noodzakelijk het in de richtlijn op eenvoudige wijze te definiëren. In de artikelen 3 en 5 wordt een dergelijke definitie dan ook vermeden, waardoor het beginsel van gelijkheid van voorwaarden voor nationale kiezers en verkiesbare personen enerzijds en communautaire kiezers en verkiesbare personen anderzijds beter tot zijn recht komt. De richtlijn vermijdt tevens elke bemoeienis met de kiesstelsels van de Lid-Staten op dit punt.

De kiesgerechtigde leeftijd is op het ogenblik in alle Lid-Staten 18 jaar. De minimumleeftijd om verkiesbaar te zijn varieert evenwel van 18 tot 25 jaar.

Artikel 3 heeft daarentegen geen betrekking op de administratieve voorwaarden in elke Lid-Staat waaraan een kiezer moet voldoen om zijn actief kiesrecht uit te oefenen in een bepaalde gemeente of kieskring bij een bepaalde verkiezing of waaraan een verkiesbaar persoon moet voldoen om zich kandidaat te stellen op een bepaalde lijst of in een bepaalde kieskring bij een bepaalde verkiezing. Deze voorwaarden beogen een goede voorbereiding en een goed verloop van de verkiezingen en hebben met name betrekking op het verblijf in de kieskring of de gemeente waar wordt gestemd, en eventueel op de minimumduur van dit verblijf. Hetzelfde geldt ten aanzien van de administratieve voorwaarden waaraan de kandidaten moeten voldoen. Deze voorwaarden betreffen in het bijzonder de wijze van voordracht, bepaalde bewijsstukken en de termijnen waarbinnen de kandidaatstellingen moeten worden ingediend. Het spreekt vanzelf dat een communautair kiezer of verkiesbaar persoon die daadwerkelijk aan de Europese verkiezingen wil deelnemen in de Lid-Staat van verblijf, zich moet voegen naar de nationale bepalingen ter zake welke op de onderdanen van deze Lid-Staat van toepassing zijn.

3. Gezien het belang van de regeling inzake de onbevoegdheden om te kiezen en om verkozen te worden is in artikel 3 bepaald dat de burgers van de Unie slechts kiesgerechtigd en verkiesbaar kunnen zijn in de Lid-Staat waar zij verblijf houden en waarvan zij de nationaliteit niet hebben indien zij niet respectievelijk uit het actief en passief kiesrecht zijn ontzet. De basisregels zijn uiteengezet in de artikelen 6 en 7.

4. In sommige Lid-Staten zijn de burgers die hun nationaliteit via naturalisatie hebben verkregen, slechts verkiesbaar indien zij deze nationaliteit gedurende een bepaalde minimumperiode bezitten, bij voorbeeld sedert één jaar. Derhalve vloeit uit het beginsel van gelijkheid van nationale en communautaire verkiesbare personen voort dat de burgers van de Unie die de nationaliteit van hun Lid-Staat van herkomst via naturalisatie hebben verkregen en in een andere Lid-Staat verblijf houden (bij voorbeeld een Fransman van Marokkaanse origine die in Duitsland verblijft), zich mutatis mutandis naar deze voorwaarde moeten voegen. Het is derhalve raadzaam dat deze burgers geacht worden aan deze voorwaarde te voldoen in de Lid-Staat van verblijf wanneer zij de nationaliteit van de Lid-Staat van herkomst hebben verworven sinds de bedoelde minimumperiode.

Artikel 4 : Eén stem en één kandidaatstelling

1. Aangezien het de verkiezing van de leden van een unieke communautaire Instelling betreft, is artikel 4, lid 1, erop gericht te voorkomen dat van de in artikel 1, lid 2, en artikel 8 gewaarborgde vrijheid om zelf te beslissen in welke Lid-Staat men aan die verkiezing deelneemt, misbruik wordt gemaakt doordat men meer dan éénmaal stemt. Artikel 4, lid 1, bevestigt en verduidelijkt het beginsel dat niemand meer dan éénmaal zijn stem mag uitbrengen, zoals dit in artikel 8 van de Akte van 20 september 1976 is neergelegd. In de artikelen 8 en 13 is de wijze waarop dit beginsel ten uitvoer wordt gelegd, nader bepaald.

2. Aangezien het de verkiezing van de leden van een unieke instelling betreft, moet tevens worden voorkomen dat een communautair verkiesbaar persoon zich tegelijkertijd kandidaat stelt in verschillende Lid-Staten. Aangezien de communautaire verkiesbare personen in beginsel hun passief kiesrecht in hun Lid-Staat van herkomst niet hebben verloren wegens hun verblijf buiten deze Staat en in bepaalde Lid-Staten het passief kiesrecht tevens wordt toegekend aan burgers van de Unie die er niet verblijven, dient ernstig rekening gehouden te worden met het gevaar van dubbele kandidaatstellingen. Ten einde zo weinig mogelijk in te grijpen in de kiesstelsels van de Lid-Staten heeft artikel 4, lid 2, geen betrekking op de nationale voorschriften die in elke Lid-Staat van toepassing zijn op de dubbele kandidaatstellingen. Bovendien spreekt het vanzelf dat artikel 4, lid 2, uitsluitend erop is gericht te voorkomen dat een verkiesbaar persoon zich bij eenzelfde verkiezing in meerdere Lid-Staten kandidaat stelt. Derhalve staat artikel 4, lid 2, er niet aan in de weg dat een communautair verkiesbaar persoon zich bij de komende verkiezingen kandidaat stelt in zijn Lid-Staat van verblijf en zich bij de volgende verkiezingen kandidaat stelt in zijn Lid-Staat van herkomst.

Artikel 5 : Verblijf

Artikel 5 betreft de verblijfsvoorwaarde zoals zij in artikel 3, onder b), met betrekking tot het actief en passief kiesrecht is vastgesteld. In dit opzicht wordt in artikel 5 elke eenvormige definitie eveneens vermeden en zijdelings verwezen naar het begrip verblijf zoals het in het recht inzake verkiezingen van de Lid-Staat van verblijf wordt gehanteerd. De kiesstelsels van de Lid-Staten vertonen op dit punt nog steeds grote verschillen : ofwel is vereist dat men zijn woonplaats of gewone verblijfplaats in het kiesgebied heeft ofwel dat men daar gewoonlijk verblijft, ofwel nog dat men in het bevolkingsregister is ingeschreven.

Voor het geval dat men volgens de wetgeving van een Lid-Staat het bewijs moet leveren van een verblijf sedert een minimumperiode in het kiesgebied, beoogt artikel 5 elke discriminatie van communautaire kiezers en verkiesbare personen te voorkomen die zou kunnen ontstaan doordat in de praktijk onderdanen gemakkelijk maar niet-onderdanen moeilijk aan deze voorwaarde kunnen voldoen. Daarom is in artikel 5 een periode van verblijf in andere Lid-Staten, bij voorbeeld in de Lid-Staat van herkomst, gelijkgesteld met een periode van verblijf in de Lid-Staat waar wordt gestemd of waar men kandidaat is.

Aangezien artikel 5 slechts betrekking heeft op de voorwaarden om kiesgerechtigd of verkiesbaar te zijn in de Lid-Staat van verblijf, betreft de bepaling in de eerste alinea geenszins de specifieke voorwaarden die in elke Lid-Staat de uitoefening van deze rechten in een bepaalde gemeente of kieskring bij een bepaalde verkiezing regelen en gewoonlijk verband houden met een verblijf van een bepaalde minimumperiode in dit onder een lokale overheid ressorterend gebied of deze kieskring.

Artikel 6 : Onverkiesbaarheid

1. Artikel 6 heeft uitsluitend betrekking op de onverkiesbaarheid, d.w.z. de voorwaarden waaronder een burger van de Unie ingevolge een individuele strafrechtelijke of civielrechtelijke beslissing uit zijn passief kiesrecht is ontzet. De kwestie van de onverenigbaarheden die op het ogenblik geregeld is in de artikelen 5 en 6 van de Akte van 20 september 1976, betreft slechts de wettelijke onmogelijkheid om het mandaat van Europees parlamentslid te cumuleren met andere functies. Deze regeling vormt een element van de in artikel 138, lid 3, van het Verdrag bedoelde eenvormige verkiezingsprocedure en wordt door de bepalingen van deze richtlijn niet geraakt.

2. Aangezien de onverkiesbaarheid kan voortvloeien uit een individuele civielrechtelijke of strafrechtelijke beslissing van de rechterlijke of administratieve overheid van de Lid-Staat van verblijf of van de Lid-Staat van herkomst en bij gebrek aan internationale overeenkomsten dergelijke rechterlijke beslissingen gewoonlijk niet uitvoerbaar zijn in de Lid-Staat van verblijf, is in artikel 6 het beginsel van cumulatie van de regelingen inzake onverkiesbaarheid van de Lid-Staat van verblijf en de Lid-Staat van herkomst vastgesteld. Deze cumulatierегeling is verenigbaar met het communautaire non-discriminatiebeginsel. Aangezien ernaar wordt gestreefd eventuele distorsies te voorkomen welke kunnen voortvloeien uit een gebrek aan harmonisatie van de in de Lid-Staten geldende regelingen inzake onverkiesbaarheid, kan een dergelijk systeem worden beschouwd als deel van de "nadere regelingen" die door de Raad dienen te worden vastgesteld in toepassing van artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag.

Wat het wezen van deze cumulatie betreft, is zij gerechtvaardigd omdat moet worden vermeden dat iemand die in zijn Lid-Staat van herkomst - normaliter ingevolge een individuele rechterlijke beslissing - uit zijn passief kiesrecht is ontzet, dit herkrijgt door het enkele feit dat hij in een andere Lid-Staat verblijf houdt. De mogelijkheid dat een burger van de Unie die uit zijn passief kiesrecht is ontzet in zijn Lid-Staat van herkomst, zich kandidaat zou kunnen stellen in zijn Lid-Staat van verblijf en er een verkiezingscampagne zou kunnen voeren, is niet alleen voor deze laatste Lid-Staat maar ook voor de Lid-Staat van herkomst van belang. Ten einde te waken over de reputatie van het Europees Parlement moet ervoor worden gezorgd dat een burger van de Unie die uit zijn passief kiesrecht is ontzet, geen zitting kan hebben in het Europees Parlement noch campagne voeren voor de verkiezingen voor het Europees Parlement. Het

spreekt vanzelf dat de gevaren voor de aantasting van de reputatie van het Europees Parlement aanzienlijker en duidelijker zijn bij het passief dan bij het actief kiesrecht. Derhalve is in artikel 6, lid 1, een onverkiesbaarheidsregeling ingevoerd die de Lid-Staat van verblijf ertoe verplicht rekening te houden met een vervallenverklaring van het bedoelde recht in de Lid-Staat van herkomst.

De nationale regelingen inzake onverkiesbaarheid blijven weliswaar zeer verscheiden maar het cumulatiebeginsel gaat uit van de gedachte dat elk van deze regelingen op haar manier de algemene beginselen van de rechtsstaat en de democratie respecteert, zodat er geen bezwaar tegen is dat de Lid-Staat van verblijf rekening houdt met een vervallenverklaring in de Lid-Staat van herkomst.

2. Ten einde de in lid 1 bedoelde cumulatieregeling ten uitvoer te leggen is de Lid-Staat van verblijf op grond van artikel 10, lid 2, ertoe verplicht de betrokkene te verzoeken bij zijn kandidaatstelling een verklaring te overleggen van zijn Lid-Staat van herkomst waaruit blijkt dat hij zijn passief kiesrecht in die Lid-Staat niet verloren heeft of dat de autoriteiten daarvan niets bekend is. Op grond hiervan is de Lid-Staat van verblijf uit hoofde van artikel 6, lid 2, derhalve ertoe verplicht de kandidaatstelling van een kandidaat die de bedoelde verklaring niet overlegt, onontvankelijk te verklaren. In artikel 10, lid 2, wordt een vormvoorwaarde ingevoerd terwijl in artikel 6, lid 2, een louter formele controle wordt ingesteld die in de meeste Lid-Staten normaliter vóór de verkiezing plaatsvindt. Artikel 6, lid 2, wijzigt aldus geenszins bepaalde nationale onverkiesbaarheidsregelingen volgens dewelke een controle ten gronde slechts na de verkiezingen kan geschieden. Gezien het politieke belang van de regeling inzake onverkiesbaarheden, lijkt het evenwel wenselijk te zijn dat de vaststelling van de onontvankelijkheid in de mate van het mogelijke geschiedt vóór de opening van de verkiezingscampagne.

Artikel 7 : Onbevoegdheid tot kiezen

Aangezien bij het actief kiesrecht de gevaren voor een aantasting van de reputatie van het Europees Parlement aanzienlijk kleiner zijn dan bij het passief kiesrecht, behelst artikel 7 bepalingen die minder dwingend zijn dan deze van artikel 6.

1. Het staat de Lid-Staat van verblijf vrij al dan niet rekening te houden met een ontzetting uit het actief kiesrecht in de Lid-Staat van herkomst. Derhalve staat het deze Lid-Staat tevens vrij al dan niet te eisen dat de communautaire kiezer in zijn in artikel 9, lid 3 bedoelde verklaring, bevestigt dat hij niet vervallen is verklaard van zijn actief kiesrecht in zijn Lid-Staat van herkomst.

2. De Lid-Staten die de in het eerste lid toegestane cumulatieregeling toepassen, kunnen de Lid-Staat van herkomst op de hoogte brengen van de in artikel 9, lid 3 bedoelde verklaring. De Lid-Staat van verblijf dient er evenwel voor te zorgen dat slechts gegevens worden toegezonden welke daadwerkelijk noodzakelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van het bepaalde in het eerste lid. De Lid-Staat van herkomst is daarentegen verplicht de Lid-Staat van verblijf te antwoorden en deze alle nuttige gegevens welke normaliter beschikbaar zijn, te verstrekken. Met het oog op de goede bescherming van deze persoonsgegevens en de naleving van het proportionaliteitsbeginsel moet de Lid-Staat van herkomst slechts die gegevens welke absoluut noodzakelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van de cumulatieregeling, aan de Lid-Staat van verblijf doen toekomen. Op grond van dezelfde bekommernis mag de Lid-Staat van verblijf de verstrekte gegevens slechts voor dat doel gebruiken. De Lid-Staat van verblijf die gekozen heeft

voor een cumulatierегeling dient derhalve dienstige maatregelen te treffen om de betrokkene het kiezen te beletten hetzij door hem te schrappen van de kiezerslijst, hetzij door hem de deelneming aan de verkiezing niet toe te staan.

3. Overeenkomstig lid 3, kan de Lid-Staat van herkomst uit eigen beweging aan de Lid-Staat van verblijf alle nuttige informatie verstrekken waardoor deze laatste rekening kan houden met een vervallenverklaring in de Lid-Staat van herkomst. In dit geval is de Lid-Staat van verblijf evenwel niet verplicht te reageren.

Artikel 8 : Vrije keuze

1. Ter eerbiediging van de vrijheid om zelf te beslissen in welke Lid-Staat men stemt, is in artikel 8, lid 1, bepaald dat een communautair kiezer slechts op de kiezerslijst van de Lid-Staat van verblijf wordt ingeschreven indien hij van tevoren op ondubbelzinnige wijze blijkt heeft gegeven van de wil daartoe. Het belang van deze wilsverklaring vloeit vooral voort uit de gevolgen ervan voor het actief kiesrecht in de Lid-Staat van herkomst : de communautaire kiezer die opteert voor het uitoefenen van zijn actief kiesrecht in de Lid-Staat van verblijf, ziet tegelijkertijd af van de uitoefening van het bedoelde recht in zijn Lid-Staat van herkomst. Het is ondenkbaar dat een dergelijk gevolg in werking zou treden zonder voorafgaandelijk verzoek van de betrokkene.

2. In de Lid-Staten waar stemplicht bestaat, geldt deze volgens artikel 8, lid 2, uit hoofde van het beginsel van gelijkheid van nationale en communautaire kiezers voor de communautaire kiezers die, gebruik makend van de vrijheid om zelf te beslissen in welke Lid-Staat zij stemmen, zich op de kiezerslijst van de Lid-Staat van verblijf hebben laten inschrijven.

Artikel 9 : Uitoefening van het actief kiesrecht

1. Artikel 9, lid 1, heeft betrekking op de termijn waarbinnen het verzoek om inschrijving op de kiezerslijst bij de bevoegde autoriteit van de Lid-Staat van verblijf moet worden ingediend. Doel is zo weinig mogelijk in te grijpen in de kiesstelsels van de Lid-Staten, die op dit punt zeer verschillend zijn. In de Lid-Staten waar de kiezerslijsten periodiek worden herzien, moeten de communautaire kiezers hun verzoek om inschrijving binnen deze periode indienen. Buiten de periode van herziening zal slechts in uitzonderlijke gevallen inschrijving mogelijk zijn, onder dezelfde voorwaarden welke voor de eigen onderdanen gelden.

In de Lid-Staten waar het kiezersregister normaliter ambtshalve telkens vóór de verkiezingen wordt vastgesteld, moeten de communautaire kiezers gedurende een redelijke termijn vóór de verkiezingen in de gelegenheid worden gesteld hun verzoek om inschrijving in te dienen. De betrokken Lid-Staten zullen bij het omzetten van de richtlijn deze termijn moeten vastleggen, met inachtneming van de gewettigde belangen van de kiezers enerzijds en de noodzaak van een goede administratieve voorbereiding van de verkiezingen anderzijds.

2. Artikel 9, lid 2, heeft betrekking op de bewijzen die de communautaire kiezer tot staving van zijn verzoek om inschrijving moet aanbrengen; in dit verband gelden dezelfde voorwaarden als voor de nationale kiezers. Om te vermijden dat meer dan eenmaal wordt gestemd, is het echter noodzakelijk dat de communautaire kiezers een zeker aantal aanvullende bewijzen aanbrengen. Om het stemmen in de Lid-Staat van verblijf zoveel mogelijk te vergemakkelijken, moet dit tot het strikte minimum beperkt blijven. Bovendien moet bij deze bewijsregels uitgegaan worden van het idee dat vertrouwd kan worden op de door de betrokken burgers gedane verklaringen. Derhalve vereist artikel 9, lid 2, uitsluitend van de belanghebbende dat deze een formele verklaring overlegt, die een beperkt aantal gegevens bevat, aan de hand waarvan de Lid-Staat van oorsprong de belanghebbende zonder problemen kan identificeren en de nodige maatregelen kan nemen om te vermijden dat meer dan eenmaal wordt gestemd.

3. Volgens lid 3 staat het de Lid-Staat van verblijf vrij om al dan niet een beperkt aantal overige aanvullende bewijzen te verlangen met het oog op de uitvoering van artikel 7, op het vergemakkelijken van de identificatie of op het verifiëren van de in artikel 5, eerste alinea, bedoelde verblijfsduur.

4. Met artikel 9, lid 4, wordt, zonder afbreuk te doen aan de vrijheid van de communautaire kiezers om zelf te beslissen in welke Lid-Staat zij stemmen, beoogd de betrokken burgers nodeloze administratieve beslommeringen te besparen en het tegelijkertijd voor de Lid-Staten te vergemakkelijken het register van communautaire kiezers bij te werken.

Artikel 10 : Uitoefening van het passief kiesrecht

1. Artikel 10, lid 1, heeft betrekking op de bewijzen die een communautair verkiesbaar persoon verplicht moet overleggen bij het indienen van zijn kandidaatstelling, en verwijst in dit opzicht naar dezelfde voorwaarden als die welke voor nationale kandidaten gelden. Om te vermijden dat iemand zich meer dan eenmaal kandidaat stelt, vereist artikel 10, lid 1, evenwel dat de communautaire kandidaten een zeker aantal bijzondere bewijzen aanbrengen; dit moet evenwel tot het strikte minimum beperkt blijven. Artikel 10, lid 1, is qua opzet identiek aan artikel 9, lid 2.

2. Om de in artikel 6 vervatte cumulatierregels uit te voeren, bepaalt artikel 10, lid 2, dat een communautair verkiesbaar persoon met het oog op de ontvankelijkheid van zijn kandidaatstelling een verklaring overlegt van de bevoegde administratieve autoriteiten van de Lid-Staat van herkomst waaruit blijkt dat hij zijn passief kiesrecht in die Lid-Staat niet verloren heeft. Waar nodig, kan de Lid-Staat van oorsprong, met name in het geval van het ontbreken van gecentraliseerde gegevens, zich beperken tot de verklaring dat de autoriteiten van deze Lid-Staat van een eventueel verlies van passief kiesrecht niets bekend is. Het spreekt vanzelf dat het tot de bevoegdheid van elke Lid-Staat behoort om de in lid 2 bedoelde bevoegde autoriteiten aan te wijzen, en met name om de rol vast te stellen die zijn consulaten op dit gebied kunnen vervullen.

3. Volgens lid 3 kan de Lid-Staat van verblijf van de belanghebbende verlangen dat deze een beperkt aantal aanvullende bewijzen voorlegt met het oog op het vergemakkelijken van zijn identificatie of op het eventueel verifiëren van de in artikel 3, laatste alinea, bedoelde voorwaarde voor verkiesbaarheid.

Artikel 11 : Beroepsmogelijkheden

1. De in lid 1 bedoelde mededeling aan belanghebbende burgers strekt ertoe deze burgers in staat te stellen om eventueel een beroepsprocedure overeenkomstig lid 2 in te stellen. Aangezien de Lid-Staten in lid 1 de keuze wordt gelaten wat betreft de vorm van deze mededeling, kan het zowel een individuele mededeling betreffen als een mededeling in het kader van de publikatie van de kiezerslijst. De belanghebbende moet echter in staat zijn om tijdig kennis te nemen van deze mededeling.

2. Lid 2 bepaalt, uitgaande van het beginsel van gelijkheid van onderdanen en niet-onderdanen, dat de communautaire kiezers en verkiesbare personen zo nodig onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van de Lid-Staat van verblijf beroep bij een administratieve of rechterlijke instantie kunnen instellen.

Artikel 12 : Informatieverstrekking

Aangezien de communautaire kiezers en verkiesbare personen zowel aan dezelfde voorwaarden als de onderdanen als aan bepaalde bijzondere voorwaarden, met name inzake bewijzen, moeten voldoen, is in artikel 12 bepaald dat de bevoegde instanties van de Lid-Staat van verblijf hen tijdig moeten informeren om in voorkomend geval in de Lid-Staat van verblijf hun actief en passief kiesrecht uit te kunnen oefenen. De Lid-Staten mogen zelf kiezen in welke vorm zij dit doen.

Artikel 13 : Uitwisseling van gegevens

Om onnodige bureaucratie te voorkomen, is artikel 13 gericht op de invoering van een systeem van uitwisseling van inlichtingen tussen de Lid-Staten, ten einde zoveel mogelijk te voorkomen dat het in artikel 4 bedoelde actief en passief kiesrecht meer dan eenmaal wordt uitgeoefend. Te dien einde is de Lid-Staat van verblijf verplicht de Lid-Staat van oorsprong de gegevens over de onderdanen van laatstbedoelde Staat die zich hebben ingeschreven op de kiezerslijsten of die zich kandidaat hebben gesteld, te verstrekken.

Wat de inhoud betreft, moeten deze gegevens gebaseerd zijn op een door de belanghebbenden ingevulde formele verklaring. Om de persoonsgegevens van de burgers van de Unie te beschermen en met het oog op het beginsel van de proportionaliteit, mogen uitsluitend de voor de toepassing van artikel 4 vereiste gegevens worden verstrekt en mogen deze uitsluitend voor dat doeleinde worden gebruikt.

Ten einde de doelmatige werking van het systeem van uitwisseling van inlichtingen te waarborgen, moeten deze gegevens tijdig genoeg vóór de verkiezingsdag worden verstrekt. Hierbij moet echter in gedachten worden gehouden dat de voor de inschrijving op de kiezerslijst of de indiening van de kandidaatstelling in acht te nemen termijnen per Lid-Staat verschillen.

De Lid-Staat van oorsprong is gehouden om op grond van de door de Lid-Staat van verblijf verstrekte inlichtingen en overeenkomstig het eigen kiesstelsel de nodige maatregelen te nemen om zoveel mogelijk te voorkomen dat het actief en passief kiesrecht meer dan eenmaal wordt uitgeoefend.

Met het oog op de verscheidenheid van de kiesstelsels en van de politieke tradities van de Lid-Staten, biedt artikel 13 de mogelijkheid van preventieve controles vóór de verkiezingsdag (bij voorbeeld de verwijdering van de kiezerslijst), van repressieve controles na de verkiezingsdag (bij voorbeeld strafrechtelijke sancties), of van een combinatie van beide methoden.

Artikel 14 : Afwijkingen

1. De bijzondere problemen waarmee een Lid-Staat kan worden geconfronteerd en die volgens artikel 8 B, lid 2, tweede alinea van het Verdrag afwijkingen kunnen rechtvaardigen, hebben er meestal mee te maken dat er daar een zeer groot aantal onderdanen van andere Lid-Staten verblijft. Dit aantal bedraagt heden ten dage ongeveer 0,3 tot 6 % van het totale aantal burgers van de Unie in elke Lid-Staat. Slechts in één Lid-Staat overtreft het aantal communautaire verblijfhouders die de kiesgerechtigde leeftijd hebben bereikt, ruimschoots dat in de andere Lid-Staten en ligt rond 29 % van het totale electoraat.

Gezien deze huidige situatie is in lid 1 bepaald dat een Lid-Staat de in de punten a) en b) bedoelde afwijkende bepalingen kan vaststellen, zodra een drempel van 20 % wordt bereikt. Dit percentage wordt berekend op basis van statistische gegevens betreffende het totale aantal burgers van de Unie die de kiesgerechtigde leeftijd hebben bereikt en die op de vermelde datum in de betrokken Lid-Staat verblijven.

Aangezien de in artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag bedoelde uitvoeringsbepalingen moeten worden vastgesteld "onverminderd artikel 138, lid 3, en de bepalingen ter uitvoering daarvan", is in artikel 14 bepaald dat deze richtlijn geen afbreuk doet aan het recht van elke Lid-Staat om passende maatregelen vast te stellen met betrekking tot de verkiezingsprocedure. Bij afwezigheid van vast te stellen aanvullende bepalingen voor de toepassing van artikel 138, lid 3, van het Verdrag, doet deze richtlijn, evenals de Akte van 20 september 1976 betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezing (artikel 7, lid 2), in geen enkel opzicht afbreuk aan de bepalingen die elke Lid-Staat reeds heeft vastgesteld of voornemens is vast te stellen op het gebied van de verkiezingsprocedure, en met name op het gebied van de opstelling van de kiezerslijsten.

De afwijkende bepalingen moeten volgens lid 1, onder a) en b), hiertoe beperkt blijven dat van de communautaire kiezers en verkiesbare personen het bewijs wordt verlangd van een verblijf van een bepaalde duur in de Lid-Staat waar wordt gestemd. Wat het passief kiesrecht betreft, lijkt een vereiste verblijfsduur van ten hoogste twee keer de zittingsduur van het Europees Parlement passend. Wat het actief kiesrecht betreft, mag de vereiste verblijfsduur ten hoogste gelijk zijn aan de zittingsduur van het Europees Parlement.

In elk geval moet worden gewaarborgd dat de communautaire kiezers en verkiesbare personen die, omdat zij in een andere Lid-Staat verblijven, of vanwege de duur van dit verblijf, niet in hun Lid-Staat van herkomst mogen stemmen of zich daar kandidaat mogen stellen, in de Lid-Staat van verblijf het actief en passief kiesrecht kunnen uitoefenen zonder aan bovengenoemde voorwaarden inzake verblijfsduur te zijn onderworpen.

2. Bovendien kunnen de bijzondere problemen in een Lid-Staat die volgens artikel 8 B, lid 2, tweede alinea van het Verdrag afwijkende oplossingen kunnen rechtvaardigen, voortvloeiën uit het feit dat in bepaalde Lid-Staten de onderdanen van andere Lid-Staten nu reeds niet alleen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement, maar ook bij de verkiezingen voor het nationaal parlement het actief kiesrecht bezitten.

In een bepaalde Lid-Staat hebben de burgers van een aangrenzende Lid-Staat niet de status van vreemdelingen en hebben zij sinds 1948 het actief en passief kiesrecht bij zowel verkiezingen voor het nationaal parlement als bij plaatselijke verkiezingen, alsmede, sinds 1979, bij verkiezingen voor het Europees Parlement, zulks op dezelfde inhoudelijke en formele voorwaarden als de eigen onderdanen.

In deze aangrenzende Lid-Staat wordt sinds 1935 elke persoon die in de andere Lid-Staat is geboren, niet als vreemdeling beschouwd. Hierbij komt dat de grondwet zodanig is gewijzigd dat de wetgever de bevoegdheid heeft gekregen om het actief kiesrecht bij verkiezingen voor het nationaal parlement toe te kennen aan personen die aldaar als niet-onderdaan verblijven. Op deze basis is in de kieswet van 1985 bepaald dat de burgers van deze andere Lid-Staat en, op basis van wederkerigheid, de onderdanen van alle andere Lid-Staten het actief kiesrecht hebben bij verkiezingen voor het nationaal parlement. Bij de verkiezingen voor het Europees Parlement hebben de aldaar verblijvende personen uit die andere Lid-Staat, evenals de onderdanen van alle andere Lid-Staten, het actief kiesrecht sinds 1977.

Dientengevolge worden de onderdanen van deze twee Lid-Staten die in de respectievelijke andere Lid-Staat verblijven doorgaans vermeld op de lijsten van kiezers voor het nationaal parlement, die in de beide betrokken Lid-Staten ambtshalve worden opgesteld. De kiezerslijsten voor het Europees Parlement worden in deze twee Lid-Staten ambtshalve opgesteld op basis van de nationale lijsten.

Onder deze omstandigheden is het gerechtvaardigd dat de onderdanen van deze twee Lid-Staten die in de respectievelijke andere Lid-Staat verblijven, niet worden onderworpen aan de in de artikelen 6 tot en met 13 van deze richtlijn bedoelde bijzondere formaliteiten.

3. De afwijkende bepaling in artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag heeft uitsluitend betrekking op de wijze waarop de gewaarborgde rechten bij de Europese verkiezingen kunnen worden uitgeoefend, en niet op het waarborgen van die rechten als zodanig. Daarom moet elke afwijking van tijd tot tijd opnieuw worden gezien. Artikel 14, lid 3, stelt te dien einde een systeem van periodieke rapportering in.

Opdat de Commissie als hoedster van het Verdrag zou kunnen nagaan of aan de in de leden 1 en 2 vastgestelde voorwaarden is voldaan, is het absoluut noodzakelijk dat de Lid-Staten, die afwijkende bepalingen vaststellen, haar alle nodige gegevens ter rechtvaardiging hiervan verstrekken, in het bijzonder betrouwbare statistische gegevens.

Artikel 15 : Overgangsbepalingen

Gelet op de bijzonder krappe tijdslimiet voor de uitvoering van deze richtlijn met het oog op de vierde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement, is het absoluut noodzakelijk een zeker aantal overgangsbepalingen vast te stellen, waarbij rekening wordt gehouden met bepaalde bijzondere problemen in enkele Lid-Staten.

1. Aangezien in bepaalde Lid-Staten de burgers van de Unie of van sommige andere Lid-Staten reeds het actief kiesrecht voor de verkiezingen voor het Europees Parlement hebben en zich derhalve reeds vóór de inwerkingtreding van deze richtlijn op de kiezerslijsten kunnen laten inschrijven, moeten deze verworven rechten worden erkend en moet daarom worden bepaald dat deze richtlijn die inschrijvingen intact laat. De betrokken burgers behoeven noch het in artikel 8 bedoelde verzoek in te dienen, noch de door artikel 9 vereiste bijzondere bewijzen aan te brengen. Krachtens artikel 9, lid 4, kan deze situatie ook na de vierde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement worden gehandhaafd, indien de bestaande nationale wetgeving dit toelaat.

2. Artikel 15, lid 2, verplicht de Lid-Staten waar de inschrijving op de kiezerslijst normaliter gedurende een bepaalde periode van het jaar moet plaatsvinden, zo nodig passende maatregelen te treffen om de communautaire kiezers in de gelegenheid te stellen daadwerkelijk in de Lid-Staat van verblijf hun actief kiesrecht uit te oefenen bij de vierde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement.

3. In artikel 15, lid 3, wordt rekening gehouden met bepaalde technische problemen van de Lid-Staten die, zonder een specifieke kiezerslijst op te stellen, de hoedanigheid van kiezer in het bevolkingsregister vermelden. Het in lid 3 bepaalde doet geen afbreuk aan het beginsel van de vrije keuze met betrekking tot de Lid-Staat waar het kiesrecht wordt uitgeoefend, en evenmin aan het in artikel 8, lid 1, vervatte beginsel.

4. Aangezien de interne procedure voor het aanwijzen van kandidaten van de politieke partijen of groeperingen in bepaalde Lid-Staten wettelijk is geregeld, deze procedure doorgaans meer dan een jaar in beslag neemt en de politieke partijen deze procedures reeds hebben ingesteld of zelfs vóór 1 februari 1994 zullen hebben afgesloten, moeten deze Lid-Staten kunnen bepalen dat die procedures en de besluiten die in dat kader genomen zijn, geldig blijven.

Artikel 16 : Heronderzoek

Gezien het ingewikkelde karakter van de aan de uitvoering van artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag verbonden technische problemen, en met name van de in de artikelen 7 en 13 bedoelde systemen van uitwisseling van inlichtingen, moet de Commissie na de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 1994 in het kader van een rapport aan het Europees Parlement en aan de Raad de met de toepassing van de bepalingen van de onderhavige richtlijn opgedane ervaring evalueren en waar nodig wijzigingen voorstellen. In voorkomende gevallen zal de Raad na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen beslissen over de eventuele door de Commissie voorgestelde wijzigingen.

Artikel 17 : Omzetting

In artikel 17, lid 1, is een uitzonderlijk korte omzettingstermijn vastgesteld; de richtlijn moet immers reeds bij de vierde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 1994 van toepassing zijn.

VOORSTEL VOOR EEN RICHTLIJN VAN DE RAAD

tot de vaststelling van de wijze van uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een Lid-Staat waarvan zij de nationaliteit niet bezitten

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd bij het Verdrag betreffende de Europese Unie, inzonderheid artikel 8 B, lid 2,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europees Parlement,

Overwegende dat de Europese Unie een nieuwe etappe markeert in het proces van totstandbrenging van een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa, dat zij met name tot taak heeft de betrekkingen tussen de volkeren van de Lid-Staten samenhangend en solidair te organiseren en dat het tot haar fundamentele doelstellingen behoort de bescherming van de rechten en de belangen van de onderdanen van haar Lid-Staten door de instelling van een burgerschap van de Unie te versterken;

Overwegende dat te dien einde de bepalingen van titel II van het Verdrag betreffende de Europese Unie, houdende wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met het oog op de oprichting van de Europese Gemeenschap, voor alle onderdanen van de Lid-Staten een burgerschap van de Unie instellen en hun uit die hoofde een geheel van rechten toekennen waarop zij zich kunnen beroepen;

Overwegende dat het actief en passief kiesrecht in de Lid-Staat van verblijf bij de verkiezingen voor het Europees Parlement, gewaarborgd door artikel 8 B, van het Verdrag, een toepassing van het beginsel van non-discriminatie tussen onderdanen en niet-onderdanen en een logisch uitvloeisel van het in artikel 8 A van het Verdrag neergelegde recht van vrij verkeer en van verblijf vormt;

Overwegende dat artikel 8 B, lid 2 van het Verdrag uitsluitend betrekking heeft op de mogelijkheid tot de uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement, zonder af te doen aan de toepassing van artikel 138, lid 3, van het Verdrag, volgens hetwelk in alle Lid-Staten een eenvormige procedure voor deze verkiezingen moet worden vastgesteld, en dat het er in weze toe strekt de nationaliteitvoorwaarden waaraan op het ogenblik in de meeste Lid-Staten de uitoefening van deze rechten is onderworpen, op te heffen;

Overwegende dat de toepassing van artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag geen harmonisatie van de kiesstelsels van de Lid-Staten onderstelt en dat bovendien uit hoofde van het in artikel 3 B, derde alinea, van het Verdrag neergelegde evenredigheidsbeginsel de communautaire regelgeving ter zake niet verder mag gaan dan noodzakelijk is om het doel van artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag te bereiken;

Overwegende dat met artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag wordt beoogd dat alle burgers van de Unie, onverschillig of zij al dan niet onderdaan van de Lid-Staat van verblijf zijn, aldaar onder gelijke voorwaarden hun actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement kunnen uitoefenen, en dat bijgevolg de voorwaarden, met name die betreffende de duur en het bewijs van het verblijf, welke voor niet-onderdanen gelden, dezelfde moeten zijn als die waaraan in voorkomend geval de onderdanen van de betrokken Lid-Staat zijn onderworpen;

Overwegende dat artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de Lid-Staat van verblijf waarborgt, zonder dat dit echter in de plaats wordt gesteld van het actief en passief kiesrecht in de Lid-Staat waarvan de Europese burger onderdaan is, en dat de vrijheid van de burgers van de Unie moet worden gerespecteerd om zelf te beslissen in welke Lid-Staat zij aan de Europese verkiezingen wensen deel te nemen, met dien verstande evenwel dat misbruik van deze vrijheid door het meer dan eenmaal uitbrengen van een stem of het zich meer dan eenmaal kandidaat stellen moet worden voorkomen;

Overwegende dat volgens artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag slechts van de algemene regels van deze richtlijn mag worden afgeweken indien zulks door de bijzondere problemen in een Lid-Staat wordt gerechtvaardigd en dat elke afwijkende bepaling uit de aard van de zaak vatbaar moet zijn voor herziening; dat dergelijke bijzondere problemen zich met name kunnen voordoen, wanneer in een Lid-Staat het aantal burgers van de Unie die aldaar verblijven zonder de nationaliteit van deze Lid-Staat te bezitten, en die de kiesgerechtigde leeftijd hebben bereikt, zeer ver boven het gemiddelde ligt; dat wanneer het aantal van deze burgers 20 % van het totale electoraat bedraagt, afwijkende bepalingen op basis van het criterium van de verblijfsduur gerechtvaardigd zijn, dat het burgerschap van de Unie gericht is op een betere integratie van de burgers van de Unie in hun gastland en dat het in deze context in overeenstemming is met de bedoelingen van de auteurs van het Verdrag om elke polarisatie tussen kandidatenlijsten van onderdanen en niet-onderdanen te voorkomen; dat het polarisatiegevaar in het bijzonder één Lid-Staat betreft waar het aantal burgers van de Unie die geen onderdaan zijn van de betrokken Lid-Staat en de kiesgerechtigde leeftijd hebben bereikt, meer bedraagt dan 20 % van het totale aantal kiesgerechtigde burgers van de Unie die aldaar verblijf houden, en dat het derhalve van belang is dat deze Lid-Staat in het kader van artikel 8 B van het Verdrag kan voorzien in bijzondere bepalingen ten aanzien van de samenstelling van de kandidatenlijsten; dat er rekening mee dient te worden gehouden dat in bepaalde Lid-Staten de onderdanen van andere Lid-Staten die aldaar verblijven stemrecht hebben voor het nationale Parlement en dat de in deze richtlijn vastgestelde formaliteiten derhalve gemilderd kunnen worden.

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD :

Hoofdstuk I : Algemene bepalingen

Artikel 1

(1) In deze richtlijn worden de nadere regels vastgesteld volgens welke de burgers van de Unie die in een Lid-Staat verblijven waarvan zij geen onderdaan zijn, in die Lid-Staat hun actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement kunnen uitoefenen.

(2) De bepalingen van deze richtlijn laten de bepalingen van elke Lid-Staat betreffende het actief en passief kiesrecht van zijn onderdanen die buiten zijn kiesgebied verblijven, onverlet.

Artikel 2

In deze richtlijn wordt verstaan onder :

(1) "verkiezingen voor het Europees Parlement", de verkiezing door middel van rechtstreekse en algemene verkiezingen van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement van de volkeren van de in de Europese Gemeenschap verenigde staten overeenkomstig de Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen⁽¹⁾,

(2) "kiesgebied", het grondgebied van een Lid-Staat, waar overeenkomstig de Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen en binnen het kader daarvan overeenkomstig de kieswet van deze Lid-Staat de vertegenwoordigers in het Europees Parlement door het volk van deze Lid-Staat worden verkozen;

(3) "Lid-Staat van verblijf", de Lid-Staat waar de burger van de Unie verblijf houdt zonder dat hij de nationaliteit van deze Lid-Staat bezit;

(4) "Lid-Staat van herkomst", de Lid-Staat waarvan de burger van de Unie onderdaan is;

(5) "communautaire kiezer", elke burger van de Unie die overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn in de Lid-Staat van verblijf het actief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement heeft;

(6) "communautair verkiesbaar persoon", elke burger van de Unie die overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn in de Lid-Staat van verblijf het passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement heeft;

(7) "kiezerslijst", het officiële register van alle personen die in een bepaalde kieskring of een bepaald onder een lage overheid ressorterend gebied kiesgerechtigd zijn, dat overeenkomstig het recht inzake verkiezingen van de Lid-Staat van verblijf door de bevoegde autoriteit wordt opgesteld en bijgewerkt, of het bevolkingsregister indien daarin de hoedanigheid van kiezer is versneld;

(8) "referentiedag", de dag/de dagen waarop de burgers van de Unie volgens het recht van de Lid-Staat van verblijf moeten voldoen aan de voorwaarden om aldaar kiesgerechtigd of verkiesbaar te zijn;

(9) "formele verklaring", de verklaring van de betrokkene, op de onjuistheid waarvan sancties zijn gesteld.

(1) PB L 278 van 8.10.1976, blz. 5.

Artikel 3

Een ieder die op de referentiedag

- a) burger is van de Unie in de zin van artikel 8, lid 1, tweede alinea, van het Verdrag, en
- b) zonder de nationaliteit van de Lid-Staat van verblijf te bezitten voor het overige aan alle voorwaarden voldoet waaraan de wetgeving van deze Lid-Staat het actief en passief kiesrecht van zijn onderdanen onderwerpt,

heeft in de Lid-Staat van verblijf het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement, tenzij hij uit hoofde van artikel 6 en artikel 7 deze rechten heeft verloren.

Indien de onderdanen van de Lid-Staat van verblijf, om verkozen te kunnen worden, hun nationaliteit sedert een bepaalde minimumperiode moeten bezitten, worden burgers van de Unie geacht aan die voorwaarde te voldoen wanneer zij de nationaliteit van een Lid-Staat sedert diezelfde periode bezitten.

Artikel 4

1. De communautaire kiezer oefent zijn actief kiesrecht hetzij in de Lid-Staat van verblijf, hetzij in de Lid-Staat van herkomst uit. Niemand mag meer dan eenmaal zijn stem uitbrengen bij eenzelfde verkiezing.
2. Niemand mag in meer dan één Lid-Staat kandidaat zijn bij eenzelfde verkiezing.

Artikel 5

Indien de onderdanen van de Lid-Staat van verblijf, om kiezer of verkiesbaar persoon te kunnen zijn, sedert een bepaalde minimumperiode in het kiesgebied van deze Lid-Staat verblijf moeten hebben gehouden, worden de communautaire kiezers en verkiesbare personen geacht aan deze voorwaarde te voldoen, indien hun verblijf in andere Lid-Staten van gelijke duur was. Deze bepaling laat de bijzondere voorwaarden in verband met de duur van het verblijf in een bepaalde kieskring of een bepaald onder een lokale overheid ressorterend gebied, onverlet.

Artikel 6

1. Een burger van de Unie die in een Lid-Staat verblijf houdt zonder dat hij de nationaliteit van deze Lid-Staat bezit, en die ingevolge een individuele strafrechtelijke of civielrechtelijke beslissing, hetzij overeenkomstig het recht van de Lid-Staat van verblijf, hetzij overeenkomstig het recht van zijn Lid-Staat van herkomst, het passief kiesrecht heeft verloren, is bij de verkiezingen voor het Europees Parlement uitgesloten van de uitoefening van dat recht in de Lid-Staat van verblijf.
2. De kandidaatstelling van een burger van de Unie bij verkiezingen voor het Europees Parlement in de Lid-Staat van verblijf wordt onontvankelijk verklaard indien de burger de in artikel 10, lid 2, bedoelde verklaring niet kan overleggen.

Artikel 7

1. De Lid-Staat van verblijf kan zich ervan vergewissen dat de burger van de Unie die blijk heeft gegeven van zijn wil zijn actief kiesrecht aldaar uit te oefenen, dat recht in de Lid-Staat van herkomst niet ingevolge een individuele strafrechtelijke of civielrechtelijke beslissing heeft verloren.
2. Voor de toepassing van lid 1 van dit artikel kan de Lid-Staat van verblijf de in artikel 9 bedoelde verklaring aan de Lid-Staat van herkomst toezenden. De relevante en normaal beschikbare gegevens uit de Lid-Staat van herkomst worden daartoe op passende wijze en binnen een redelijke termijn toegezonden ; die gegevens mogen alleen de informatie bevatten die absoluut noodzakelijk is voor de toepassing van dit artikel en mogen alleen voor dat doel worden gebruikt. Indien de verstrekte gegevens de inhoud van de verklaring nietig maken, neemt de Lid-Staat van verblijf de nodige maatregelen om te voorkomen dat de betrokkene zijn stem uitbrengt.
3. De Lid-Staat van oorsprong kan bovendien op passende wijze en binnen een redelijke termijn aan de Lid-Staat van verblijf alle informatie verstrekken die nodig is voor de toepassing van dit artikel.

Artikel 8

1. Een communautair kiezer oefent het actief kiesrecht in de Lid-Staat van verblijf uit indien hij blijk heeft gegeven van de wil daartoe.
2. Indien in de Lid-Staat van verblijf stemplicht bestaat, geldt deze voor de communautaire kiezers die blijk hebben gegeven van de wil tot uitoefening van het actief kiesrecht.

Hoofdstuk II : De uitoefening van het actief en passief kiesrecht

Artikel 9

1. De Lid-Staten treffen de nodige maatregelen om communautaire kiezers die blijk hebben gegeven van de wil daartoe, de mogelijkheid te bieden tijdig voor de verkiezingen op een kiezerslijst te worden ingeschreven.
2. Om op een kiezerslijst te worden ingeschreven moet een communautaire kiezer dezelfde bewijzen overleggen als een nationale kiezer. Hij moet bovendien een formele verklaring overleggen waarin hij :
 - a) zijn nationaliteit en zijn adres in het kiesgebied van de Lid-Staat van verblijf vermeldt,
 - b) in voorkomend geval aangeeft, op de kiezerslijst van welk onder een lokale overheid ressorterend gebied of van welke kieskring in de Lid-Staat van herkomst hij de laatste maal was ingeschreven, en
 - c) verklaart zijn kiesrecht alleen in de Lid-Staat van verblijf te zullen uitoefenen.

3. De Lid-Staat van verblijf kan bovendien eisen dat de communautaire kiezer

- a) in diens in lid 2 bedoelde verklaring aangeeft dat hij in de Lid-Staat van herkomst zijn actief kiesrecht niet verloren heeft

- b) een nog geldig identiteitsbewijs voorlegt

- c) aangeeft sedert wanneer hij in die Staat of in een andere Lid-Staat verblijft.

4. De communautaire kiezers die op de kiezerslijst zijn ingeschreven, blijven onder dezelfde voorwaarden als de nationale kiezers daarop ingeschreven totdat zij verzoeken daarvan te worden geschrapt, of totdat zij ambtshalve daarvan worden geschrapt omdat zij niet langer aan de voorwaarden voor uitoefening van het actief kiesrecht voldoen.

Artikel 10

1. Een communautair verkiesbaar persoon moet bij het indienen van zijn kandidaatstelling dezelfde bewijzen overleggen als een nationaal kandidaat. Hij moet bovendien een formele verklaring overleggen waarin hij

- a) zijn nationaliteit en zijn adres in het kiesgebied van de Lid-Staat van verblijf vermeldt,

- b) te kennen geeft dat hij niet tegelijkertijd in een andere Lid-Staat kandidaat bij de verkiezingen voor het Europees Parlement is,

- c) in voorkomend geval aangeeft, op de kiezerslijst van welk onder een lokale overheid ressorterend gebied of van welke kieskring in de Lid-Staat van herkomst hij de laatste maal was ingeschreven.

2. Een communautair verkiesbaar persoon moet bij zijn kandidaatstelling tevens een verklaring overleggen van de bevoegde administratieve autoriteiten van de Lid-Staat van herkomst waaruit blijkt dat hij zijn passief kiesrecht in die Lid-Staat niet verloren heeft of dat deze autoriteiten daarvan niets bekend is.

3. De Lid-Staat van verblijf kan bovendien eisen dat een communautair verkiesbaar persoon een door de Lid-Staat van herkomst afgegeven en nog geldig identiteitsbewijs voorlegt ; hij kan eveneens verlangen dat de verkiesbare persoon aangeeft sedert wanneer hij onderdaan van een Lid-Staat is.

Artikel 11

1. De Lid-Staat van verblijf deelt de betrokkene mee welk gevolg aan zijn verzoek om inschrijving op de kiezerslijst is gegeven of welk besluit inzake de ontvankelijkheid van zijn kandidaatstelling is genomen.

2. Wordt de betrokkene inschrijving op de kiezerslijst ontzegd of wordt zijn kandidaatstelling verworpen, dan kan hij de beroepsprocedures instellen die volgens de wetgeving van de Lid-Staat van verblijf in hetzelfde geval voor de nationale kiezers en verkiesbare personen openstaan.

Artikel 12

De Lid-Staat van verblijf stelt de communautaire kiezers en verkiesbare personen tijdig en op passende wijze in kennis van de voorwaarden en nadere bepalingen die gelden voor de uitoefening van het actief en passief in die Staat.

Artikel 13

De Lid-Staten wisselen de voor de toepassing van artikel 4 vereiste gegevens uit. Hiertoe zendt de Lid-Staat van verblijf, op basis van de in de artikelen 9 en 10 bedoelde formele verklaring, binnen een redelijke termijn voor de verkiezingen, de Lid-Staat van herkomst de gegevens toe betreffende de onderdanen van deze laatste Lid-Staat die zijn ingeschreven op de kiezerslijst of die zich kandidaat hebben gesteld. Overeenkomstig zijn nationale wetgeving neemt de Lid-Staat van herkomst de nodige maatregelen om te voorkomen dat zijn onderdanen in meer dan één Lid-Staat hun actief en passief kiesrecht uitoefenen.

Hoofdstuk III : Afwijkingen en overgangsbepalingen

Artikel 14

1. Indien in een Lid-Staat op 1 januari 1993 het aantal burgers van de Unie die aldaar verblijf houden zonder de nationaliteit van deze Lid-Staat te bezitten en die de kiesgerechtigde leeftijd hebben bereikt, meer bedraagt dan 20 % van het totale aantal burgers van de Unie die de kiesgerechtigde leeftijd hebben bereikt en die daar verblijf houden, kan deze Lid-Staat in afwijking van de bepalingen van deze richtlijn,

- a) het actief kiesrecht uitsluitend toekennen aan de communautaire kiezers die ten minste sedert een bepaalde tijd, welke op niet meer dan vijf jaar mag worden vastgesteld, in deze Lid-Staat verblijf houden ;
- b) het passief kiesrecht uitsluitend toekennen aan de communautaire verkiesbare personen die ten minste sedert een bepaalde tijd, die op niet meer dan tien jaar mag worden vastgesteld, in deze Lid-Staat verblijf houden.

Deze bepalingen doen geen afbreuk aan de dienstige maatregelen die deze Lid-Staat mag treffen terzake van de samenstelling van de kandidatenlijsten en die meer bepaald gericht zijn op het vergemakkelijken van de integratie van de burgers van de Unie welke geen onderdaan zijn van deze Lid-Staat.

De hierboven bedoelde voorwaarden inzake verblijfsduur zijn evenwel niet van toepassing op de communautaire kiezers en verkiesbare personen die ingevolge hun verblijf buiten hun Lid-Staat van herkomst, of ingevolge de duur van dit verblijf, aldaar niet het actief of passief kiesrecht hebben.

2. Indien de onderdanen van een Lid-Staat die in een andere Lid-Staat verblijven, aldaar ook stemrecht hebben voor het nationale parlement en daartoe op de kiezerslijsten zijn ingeschreven onder dezelfde voorwaarden als die welke voor nationale kiezers gelden, kan deze Lid-Staat - in afwijking van de artikelen 6 tot en met 13 van deze richtlijn - de uitoefening van het kiesrecht en de verkiesbaarheid van die onderdanen niet onderwerpen aan de specifieke voorwaarden van die bepalingen.

3. Uiterlijk op 31 december 1997 en vervolgens telkens 18 maanden vóór de verkiezingen voor het Europees Parlement dient de Commissie bij de Raad en het Europees Parlement een verslag in waarin zij nagaat of de redenen die de toekenning aan de betrokken Lid-Staten van een afwijking overeenkomstig artikel 8 B, lid 2, van het Verdrag rechtvaardigen nog aanwezig zijn, en stelt zij in voorkomend geval passende wijzigingen voor.
De Lid-Staten die overeenkomstig de leden 1 en 2 afwijkende bepalingen vaststellen, verstrekken de Commissie alle nodige gegevens ter rechtvaardiging hiervan.

Artikel 15

Ten aanzien van de vierde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement gelden de volgende specifieke bepalingen :

- 1) De burgers van de Unie die op 15 februari 1994 reeds stemrecht hebben in de Lid-Staat van verblijf en die op een kiezerslijst in de Lid-Staat van verblijf staan, zijn niet onderworpen aan de in artikel 9 bedoelde formaliteiten.
- 2) De Lid-Staten waar de kiezerslijsten zijn afgesloten vóór 15 februari 1994 treffen de nodige voorzieningen om de communautaire kiezers die aldaar hun actief kiesrecht wensen uit te oefenen, in de gelegenheid te stellen zich binnen een redelijke termijn voor de stembag op deze lijsten te laten inschrijven.
- 3) De Lid-Staten die, zonder een specifieke kiezerslijst op te stellen, de hoedanigheid van kiezer in het bevolkingsregister vermelden, en waar geen kiesplicht bestaat, kunnen deze regeling eveneens toepassen voor communautaire kiezers die in dat register voorkomen en die, na individueel over hun rechten te zijn ingelicht, geen blijk hebben gegeven van de wil hun kiesrecht in de Lid-Staat van herkomst uit te oefenen. Zij verstrekken de autoriteiten van de Lid-Staat van herkomst het document waarin die kiezers blijk hebben gegeven van hun wil om in de Lid-Staat van verblijf hun stem uit te brengen.
- 4) De Lid-Staten waar de interne procedure voor het aanwijzen van kandidaten van de politieke partijen wettelijk is geregeld, kunnen bepalen dat die procedures die vóór 1 februari 1994 overeenkomstig die wet zijn ingesteld alsmede de besluiten die in dat kader genomen zijn, geldig blijven.

Hoofdstuk IV : Slotbepalingen

Artikel 16

Vóór 31 december 1995 brengt de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de toepassing van de bepalingen van deze richtlijn bij de verkiezingen voor het Europees Parlement van juni 1994. Aan de hand daarvan kan de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, met eenparigheid van stemmen bepalingen houdende wijziging van deze richtlijn vaststellen.

Artikel 17

De Lid-Staten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 1 februari 1994 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Wanneer de Lid-Staten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten.

Artikel 18

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

ISSN 0254-1513

COM(93) 534 def.

DOCUMENTEN

NL

06

Catalogusnummer : CB-CO-93-572-NL-C

ISBN 92-77-60281-3

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
L-2985 Luxemburg